

svitlo in to zarad premalega števila oglasivših se pri-
jatlov. Ko bi se bilo na Slovenskem vsaj 200 podpor-
nikov našlo, bil bi „Jugović“ že davno med občin-
stvom. Namerjam zbrane in obljubljene še nekatere ro-
kopise (v slovenskem in srbsko-hrvaškem jeziku) v le-
tošnji jeseni v zabavni knjižici izdati, ako mi
sreča tudi tukaj ne spodleti. V ostalem več o tem ob
svojem času.

V Zagrebu 25. marca 1865. Ljud. Tomšić,
slušatelj kralj. učiteljišča.

Vojaški oče naš.

Oče naš, Bog Gospodine,
Ki z nebesne gor višine
Pravo vladaš dole sve,
Ki na zemljo blagor liješ
In za rate šibe viješ,
Čigar ime sveto je!

Daj nam kruha — ne obilo
Samo le za tvrdo silo —
Za vojaške lake dni;
Zbriši nam zagrešne čine,
Tudi dušmanu krivine,
Ki če piti našo kri!

Daj v kraljestvo svoje slave
Dojti nam, če boj krvavi
Siloma potolče nas;
Jaki Bože, Ti nas vodi,
Volja Tvoja v vèk se zgodi,
Jer smo Tvoji svaki čas!

Verni dragoj domovini
Stati čemo slavski sini,
Kadar boja počí dan;
Ali zmagane psovati,
Drzno mor in rop iskati,
To skušnjavo tiraj v stran!

Oče! jači našo snago,
Kloni nam slovito zmago,
Reši nas od svakog zlá!
Večni! Tebi se priznava
Vekovita čast in slava,
Amen, amen, slava sva!

V. Orožen.

Ozir po svetu.

Pisma iz Srbije o Srbii.

(Dalje.)

Tudi vasi od Smedereve in sploh v notranji Srbii
so vse drugačne kakor ob Savi in Donavi — na švab-
ski granici. Hiše niso blizo skupaj; sosed ni blizo so-
seda, in vasi niso z grabni, zemeljskimi nasipi in mejami
ograjene; nego hiše so na samem, vsaka rodovina ima,
kaj bi rekel, v sredi svojega polja in svojega velikega
zemljišča tudi svoje potrebno poslopje. Pa kmetje (se-
ljaci) imajo tukaj več zemlje, polja in host, kakor naši
grajščaki. V notranji Srbii so vasi sila velike, imajo
po 200—400 in še več hiš in se razprostirajo po dve,
tri ure v daljavo in širjavo. Beč (Dunaj) naj se skrije
pred srbskimi vasmí; on ni proti njim nič! Tudi so tū
hiše in vasi, kar se dá, od cest oddaljene in skrite.
Sosed sosedu niti vidi niti ga doklicati more. Ako se
sosedu hiša upali, se sovaščanu ni treba ognja bati; še
ne vidijo ga vselej ne. Tudi se ne pozná, kje jedna vas
neha in se druga počne, ako jih temne hoste itd. ne
ločijo. Vse izgleda, kakor da bi bili po Srbii sami
grajščaki, kajti leséne, večidel lepo pobeljene in z opeko
krite hiše izgledajo ko mali posamezni gradiči. In vsa
zemlja izgleda kakor kaka jaka, nepregledljivo velika
trdnjava, kajti velikanske ograje se vlečejo ko zidovje
trdnjav vse križem, sèm ter tjà, okoli in okoli, naprej
in naprej. In po tej trdnjavi so na topomet do topo-
meta hiše nameštene ko mali gradiči, hiša hiši v pod-
krep in v odbran. Misli bi človek, da stoji trdnjava
za trdnjavo, trdnjava pri trdnjavi, zid pri zidu, šanca
pri šanci. Al po tej neizmerno veliki trdnjavi in po
šancah ne vidiš krvožejnih trum vojaških, nego miro-
ljubne, veselo popevajoče in na dudlo dudlajoče poljo-
delce. Tam vidiš trume pohlevnih ovác, tam trume
mirnih goved, tū trume svinjskih svinj itd. Te trume
se premikujejo iz ograje v ograjo; danes so tam, jutri
tam, kakor vojska v trdnjavi iz šanc v šance. In na-
mesti trobentačev, ki kličejo na boj, vidiš tukaj pri

trumah v mirnih šancah junaške pesmi popevajoče in
veselo na dudlo dudlajoče pastirje.

Kamnitih hiš je po Srbii malo, kajti kamna je
tukaj malo. Tudi iz opeke zidanih je malo, večidel
so take-le: 1. Leséne in lepo pobeljene; 2. leséne iz
hlodov in brun, pa nič pobeljene; 3. hiše na pol le-
séne in pol zidane, imajo namreč leséna rebra in med
rebri je zid iz opeke. Ta opeka pa večkrat ni opeka,
nego je samo na solncu posušena ilovica, ki ima samo
podobo, a ne barve in trdnosti opekine, še manj njeno
valjanost. 4. Hiše iz plotá, ki so ali z blatom ometane
in pobeljene, ali pa ne. 5. Tudi se nahajajo hiše pod
zemljo. Skopá se prostorna in globoka jama, pokrije se
z zemljo, v nji se naredé potrebna predala, ognjišče,
dimnik se napelja iz nje, in evo ti najtoplejo hišo brez
vseh stroškov in ktera še pogoreti ne more. — Vsaka
hiša pa, bodi si še tako slaba, ima za vsako ognjišče
in za ogenj v veži svoj dimnik. Kolikor ognjev, toliko
dimnikov. — Strehe so večidel iz žlebasté opeke; plo-
šate opeke za streho še tukaj nikoli vidil nisem; tudi
se nahajajo po kmetih strehe, pa redko ali iz dolgih
dil ali iz slame, pšenične ali koruzne; ali slama nika-
kor ni vezana, še manj v kakem redu na streho polo-
žena, nego nameče se je z vilami gori, kolikor se misli,
da je je dovolj proti mokroti. Tako lepo vezanih slam-
natih streh, kakor so po Kranjskem, Šrbin še vidil ni.
Malih krovnih desak (šinteljnov) tukaj ne poznajo, kajti
naši Kočevarji so dalječ. V Beligradu so nekatere hiše
tudi z bakrenim ali z belim plehom krite. Po hišah
tukaj nimajo tacihi peči kakor pri nas za krušno peko;
po mestih so zato posebni peki, po vaséh pekó tenak
opresen kruh brez kvasa ali na kakem plehu ali v
žerjavici na ognji v veži. Zakopajo ga v žerjavico,
kakor naši pastirji krompir. Vsaka hiša ima grozno
veliko vežo; na sredi veže pod dimnikom gorí velik
ogenj noč in dan. Slobodno bi rekel, da je to večer
ogenj, kajti velik je strašno in ne vgasne skoraj ni-
koli, posebno pozimi ne. Na tem ognji se kuhajo v
velikih loncih naprej in naprej zelje, fižon, krompir,
kukuruza, pšenica in druga obična srbska jela. Na
njem se pa pekó buče, jajca, krompir, kruh, nad njim
pa na ražnu se vrtijo celi koštruni, kozli, purani, ko-
koši, gosí, večkrat, kadar je kaka svečanost, tudi celi
voli in krave z rogmí na glavi. Kuhane kukuruze in
pšenice, na žerjavici pečenih jajic, kruha, mesa, buč itd.
nisem še nikjer vidil kakor v Srbii; in Srbi to, jedno
kakor drugo, radi jedó. — Okoli ognja sedijo zimski
čas noč in dan stari in mladi, možki in ženske in
gledajo zamišljeno va-nj. Okoli ognja v veži ljudje
na goli zemlji spijo in jedó, tū se rodijo, živijo in
mrejo. Postelj, miz, stolov, klopí in vilic jim ni treba.
Nekteri imajo nekake mize, to je, neke male okrogle
dilice na nogah za ped visocih; kadar je treba jesti,
prinesó to dilico k ognji in počenejo okoli nje. Nekteri
imajo tudi male trinogate stole kakor naši čevljarji.
Večidel pa nimajo niti jednega niti družega. Postelj
nima nihče. Žlice imajo večidel z raznimi barvami ma-
lane, na katerih so vpodobljeni ali Kristus na križu, ali
mati božja, sveti Juri na konji ali kak drug svetnik.
V marsikteri hiši ni viditi družega nič, kakor samo
štiri stene, nad njimi streha, kroz njo napeljan dimnik,
pod njim večni ogenj, okoli kterege se rodijo, živijo in
umirajo ljudje na golih tleh. Druge hiše imajo pa na
vsaki strani veže po jedno ali po dve sobi. Se vé, da so
prazne in da ne vidiš nič družega kakor štiri stene, po
stenah puške, sable, pištrole, handžare, podobe Kristusa,
matere božje, ruskega cara in kneza srbskega. Postelj,
miz, stolov, klopí ni treba. Šipe v oknih so sploh iz
papirja, kar je res na vsaki način prav praktično. Res
da se kroz nje dobro ne vidi, pa kdor hoče okoli gle-
*